

הצעת חוק השבת גרמה למשבר בממשלה

תחבורה בכביש חיפה

ליל-שבת בדזונגוף

המלך ג'ורג' — בן־יהודה. בתל־אביב בולטים מוקדי־האנשים בדזונגוף, או ב־כיכר־המושבות, או בשדרות ירושלים ש־ביפו.

שיאי הצפיפות מתגלים בפתחי מועדוני הלילה, שליל־שבת מהווה עבורם לילה של פדיון עצום. בחלק מן המועדונים שזה הפדיון של ליל שבת לסכום הפדיון נות של כל הלילות האחרים. בחלק מהם הוא אף עולה על כך. כי מתוסר ברירה, מכיוון שאין מקומות בלוי אחרים, מוכן האורח לשלם 15 ל"י במועדון־לילה, ולפ־עמים אף יותר.

★ ★ ★

המסע הארוך לתוך הלילה

בתל־אביב, כאותם מועדונים הי מעזים לעבור על הלאו הרבני, אין כימעט אפשרות לזנו. כולם מלאים על גדותיהם, בכלום מודנבים אנשים בחוק, חלקם חוזרים מאוכזבים כלעומת שבאו.

חולית העונם הזה, שסירה בליל־השבת האחרון בחלק מהם, אומדת את מספר המבקרים בצברה, למשל, ברבע מסויים, במאתיים. למספר זה יש להוסיף את הבאים והיוצאים, כך שכאשר התוכנית מוצגת יותר מפעם אחת, מוכפל ומשולש מיספר הלקוחות.

בחתול העצבני נמצאים 700 צופים, בריבירה בכתיים כ־1500, בעומר כ־1000, באריאנה, אתונה ופיראוס — 300 לקוחות בכל מקום.

בירושלים, במועדון הלילה בכחוס, ש־הוא אחד המקומות הכודדים הפתוחים בליל־שבת, אין בכלל אפשרות לנוע ב־רחבת הריקודים, ומפעם לפעם פורצות מריבות קולניות בפתח, תוך כדי נסיון נואש של המצטופים בחוק לחזור פנימה.

כדי להילחם בחולה־רעה זו, שהיא זכר־תו הבלתי־מעוררת של כל אורח במדינה תרבותית ודימוקרטית — הזכות לבלות בערב היחידו בשבוע שלאחריו אין צורך

הופעות בידור: סטריפטז במועדון "צברה"

רויות לבילוי; המיעוט — האופטימי — המחליט לבלות בכל מחיר. בישראל של 1965 רק בודדים מצליחים בכך. כי ישראל אינה דומה לארץ־תר־בותית, שם, בעולם הגדול, היום הראשון — השבת שלהם — הוא יום של כייף אמיתי. תחבורה ציבורית עומדת לרשות האורח, מסיעה אותו בכל הקחים העירו־ניים ולכל חלקי הארץ. הפקיניק בחיק הטבע אינו נחלת בעל־היכולת, ואינו תענוגו של המיעוט בעל הרכב הפרטי, כמו בישראל. האורח, הנח מעמל השבוע, יכול לבקר בתיאטרון במקום מגוריו, או לקפוץ לתיאטרון בעיר אחרת. כל בתי הקולנוע פתוחים, נכונים לשרותו. התוצאה: לא כמו בישראל, ניתנת ל־אורח אפשרות לבחור את הבילוי כרצונו.

דוקא השבת — שהיתה משך מאות בשנים סמל לאחדות היהודית — הפכה השבוע לנס הפילוג, אימה להציב זה מול זה שני מחנות עוינים. הסיבה: הצעת חוק השבת. עבור הפוליטיקאים המקצועיים — דת־יים ולא־דתיים — שימשה ההצעה נושא למקח־ומימכר (ראה במדינה) עבור שאר האזרחים היותה גולת כותרת לכפייה הדתית, הנוחלת מזה שנים, מאיימת עתה לכלוא את האורח החופשי בכלא רבני. כי מעולם לא נולדה בישראל הצעת חוק כה מבעיתה, שזכתה להתנגדות כה נרחבת, שנוצרה בזמן כה קצר, חשו ב־התנגדות גם עסקני־המפלגות, שהחלו ב־ימים אלה להתארגן לקראת הבחירות ל־כנסת השישית, הבחינו בה עורכי־ה־

שרותי שפת היס: המונים בזוף אכדיה

והוא אינו מוגבל רק למועדוני הלילה. רוצה הולך — לא רוצה לא הולך. בין הנהנים מבילוי במועדון־לילה אירופי נמ־נים גם העסקנים הדתיים מישראל, ה־מנצלים את שהותם בתויל כדי לגנוב חלק מהבלי העולם הזה.

עתונים, שהוצפו בשטף מכתבי־קוראים, שרק חלקם הקטן פורסם. אפילו בקרב המחנה הדתי נשמעו קולות מסתייגים, שלא הסתירו את דעתם, כי חקיקת חוק־שבת עלולה להביא ל־קרע סופי בין הציבור החופשי לבין הציבור הדתי, להבאיש את ריח הדת ללא תקנה. אפילו נטוריקרתא התנגדו, בטענם שחילול־הקודש הוא לאשר מצוות־אלוקים בחוק בניאדם.

בישראל, במרבית מקומות־הישוב אין תיאטרונים ואין קולנועים. התנויות שוב־תות ובתהיטסק סגורים. אפילו חלק גדול ממועדוני־הלילה סגור על מנעול וברית. גם סתם לטייל זה לא פשוט. רוב תחנות־הדלק סגורות, עובדה המותירה נהגים לאי־מעטם בצידי הדרכים, או מעוררת אותם לגנוב דלק ממכונות אחרות.

כך התפשטה בישראל מגיפת הקלפים, המדבירה מדי שבוע מאות ואלפים מ־אזרחי המדינה, מרתקת אותם לשולחנות המוצאים למרפסות, הורגת להם את ה־שעות הארוכות של ליל־שבת.

מאות ואלפים אחרים מבלים אותו זמן בסתם עמידה בצידי הרחוב ובכיכרות המרכזיות של הערים הגדולות. בירושלים, למשל, הידועה כעיר רוממה, מבלים אור־חים רבים את זמנם בסיבוב אינסופי־כימעט במשולש הידוע: רחובות יפו —

י מדי שבוע, בערב־שבת, מוגדרת בדייקנות החלוקה היסודית של ה־חברה הישראלית: מיעוט דתי ורוב דתי־לוגי. הראשונים מבלים בתפילה, האחרים במנוחה ובבילוי. אך במחנה החילוני קיימת עוד חלוקה מישנית. הרוב, הפסימי, שלמד מהנסיון רב־השנים כי בערב־שבת אין הרבה אפשר־

ע ל א ל ה

לפתוח תיאטרונים בשבת, בעוד שחלק ממועדוני־הלילה פתוח. הפיזימונאי חיים חפר, שהוא מבעלי של החמאם היפואי, הציע „למכור“ את התיאטרונים לנוצרים, כור־גמת החמץ שנמכר בערב־פסח, והם, כלא־יהודים כשרים, יפתחו, ינהלו ויארגנו את התיאטרון ישראל בלילות שבת.

להשכים קום לעבודה — באה הצעת חוק השבת. לא עוד ריקודים, לא עוד בידור קל, לא סרט, ועל אחת כמה וכמה: לא תיאטרון. הכל כפירה — רחמנא ליצלן. אפילו לטייל ברחוב יהיה קשה, אם תופסק תחבורת המוניות.

יעקב אגמון הציע להחתיים את קהל־המבקרים בתיאטרון על עצומה נגד חוק השבת, לארגן את רכזי התרבות בערים, במושבים ובקיבוצים לפעולה נגד הצעת החוק, ולהדפיס סיסמות נגד ה־כפייה הדתית על גבי כרטיסי התיאטרון. במקרה שכל האמצעים האלה לא יעזרו,

בעולם הגדול מדברים על אידן האטום והגרעין, על טכניקה מפותחת ועל קיב־רנטיקה, ומיסב המוחות — פסיכולוגים, סוציולוגים, פילוסופים וסתם אנשים עם ראש פתוח — דנים בשאלת האומן הפנוי, העמיד להיות נחלתו של האדם המודרני. אין הוא יעביר אותו, כספורט או באומנות, בתחביבו האישיים או במיפגשים המוניים. רק בישראל נמצאה התשובה: בבית, עם מוספ־שבת משעממים ועם רדיו מרדים. וב־עיקר: עם קלפים. אין יוצא ואין בא, אין פוצה פה ואין מצפנת. שבת הגדול.

★ ★ ★

תיאטרון לנוצרים

ראשונים שהרימו קול מחאה היו אותם אנשים שחוק־השבת עלול לפגוע בפרנסתם. שחקנים ובמאים, מנה־לי תיאטרונים ולהקות התכנסו השבוע בבית סוקולוב בתל־אביב, פירסמו קריאה לממשלה ולכנסת נגד „גזירה שרובו של הציבור אינו רוצה ואינו יכול לעמוד בה“.

אחדות־דיעות כמעט־מוחלטת שררה בין הנאספים. החיכוך היה רק על צורת ה־מחאה והמאבק, או על ניסוח זה או אחר.

האמרגן גיורא גודיק הציע לפעול בדרך משפטית, להגיש צו על־תנאי נגד ה־ממשלה, להביע ממנה הסבר מדוע אסור

המונים צובאים על מוניו